תניא נמי הכי נתנו א עירובן בחיצונה ושכח אחד בין מן החיצונה ובין מן הפנימית ולא עירב שתיהן אסורות נתנו עירובן בפנימית ושכח אחד מן הפנימית ולא עירב שתיהן אסורות מן החיצונה ולא עירב שתיהן אסורות דברי רבי עקיבא וחכמים אומרים ב בזו פנימית מותרת וחיצונה אסורה אמר ליה רבה בר חנן לאביי מאי שנא לרבנן דאמרי פנימית מותרת משום דאחדא דשא ומשתמש' לרבי עקיבא נמי תיחד דשא ותשמש אמר ליה עירוב מרגילה לרבנן נמי עירוב מרגילה דאמרה ה לתקוני שיתפתיך ולא לעוותי לר"ע נמי תימא לתקוני שיתפתיך ולא לעוותי דאמרה לה מבטלינן לך רשותי ורבנן אין ביטול רשות מחצר לחצר לימא ו שמואל ורבי יוחנן בפלוגתא דרבנן ור"ע קא מיפלגי דשמואל אמר כרבנן ורבי יוחנן דאמר כר"ע אמר לך שמואל אנא דאמרי אפי' לרבי עקיבא ע"כ לא קאמר ר"ע הכא אלא בשתי חצירות זו לפנים מזו דאסרן אהדדי אבל התם מי קא אסרן אהדדי ורבי יוחנן אמר אנא דאמרי אפילו לרבנן ע"כ לא קאמרי רבנן הכא אלא דאמרה לה אדמבטלת לי קא אסרת עלאי אבל התם מי קאסרת עלה: ואם היו של יחידים וכו': אמר רב יוסף תני רבי היו ג' אסורין אמר להו רב ביבי לא תציתו ליה אנא אמריתה ניהלה ומשמיה דרב אדא בר אהבה אמריתה ניהלה הואיל ואני קורא בהן רבים בחיצונה ז אמר רב יוסף מריה דאברהם רבים ברבי איחלף לי ושמואל אמר ח לעולם מותרות עד שיהו שנים בפנימית ואחד בחיצונה אמר רבי אלעזר ט ונכרי הרי הוא כרבים מאי שנא ישראל דלא אסר דמאן דידע ידע ומאן דלא ידע סבר עירובי עירב נכרי נמי אמרינן דידע ידע דלא ידע סבר אגירי אוגר סתם נכרי אי איתא דאוגר י מיפעא פעי אמר רב יהודה אמר שמואל י' בתים זה לפנים מזה פנימי נותן את עירובו ודיו ור' יוחנן אמר אפילו חיצון חיצון בית שער הוא כ חיצון של פנימי במאי קמיפלגי מר סבר בית שער דיחיד שמיה בית שער ומ"ס לא שמי' בית שער א"ר נחמן אמר רבה בר אבוה אמר רב ל ב' חצירות וג' בתים ביניהן זה בא דרך זה ונותן עירובו בזה וזה בא דרך זה ונותן עירובו בזה

זה

תניא נמי הכי. כרב יהודה דהא מקום אחד דמתני' בחיצונה קאמר: **ובין מן הפנימית כו' שתיהן אסורות.** כדפרשינן(ס): **נתנו את עירובן בפנימית ושכח אחד מן הפנימית שתיהן אסורות.** דחיצונה מיתסרא בשכחה דפנימית דלא מצי אסתלוקי מינה ועוד דליתיה לעירובה גבה: **שתיהן אסורות דברי ר"ע.** ולא אמרי' תסתלק פנימית מינה כדמפרש לקמיה דעירוב החיצונה המונח לתוכה מרגילה שם: **בזו פנימית מותרת.** דמשום שכחה דחיצונה לא מיתסרא אלא אחדא דשא ומסתלקא מינה: **מבטילנא לך.** וכי אמר ר"ע פנימית אסורה עד שתבטל לה חיצונה רשות הרגל עירובה קאמר: **אין ביטול רשות מחצר לחצר.** ולאי אמרת תיסר עלה מעוותא לה הלכך אמרה לה לתקוני שיתפתיך ולא לעוותי: **שמואל ורבי יוחנן.** דאיפלגו לעיל בפרקין (דף סח.) בבטול מחצר לחצר: **דאסרן אהדדי.** ע"י הרגל העירוב ומתוך שאוסרין מבטלין וכי אמרי אנא בשתי חצירות ופתח ביניהן ולא עירבו והוצרכה זו לטלטל לרשות של זו אין מבטלין: **אפילו לרבנן.** דרבנן נמי מודו דיש ביטול ואפילו הכי עיוות קרי ליה: **דאמרה לה.** פנימית: **אדמבטלית לי.** בעוד שלא בטלתה את אוסרת עלי הלכך דל את ודל ביטולך דלא בעינא ליה: **מי קאסרה.** חצר על חברתה בפתח שביניהן בלא עירוב דאי אמרת תבטיל ניהוי עיוות: **אמר רב יוסף תני רבי אם היו ג'.** בין ב' החצירות אוסרין ולא מיבעיא שנים בפנימית דהויא רגל האסורה אלא אפי' שנים בחיצונה אסור עד שעירבו שתיהן יחד גזירה משום רבים בפנימית: **לא תציתו ליה.** (א) למאי דתני לה משמיה דרבי דלאו מתני' היא אלא שמעתא (י)(דרב יוסף) היא: **ואנא אמריתה ניהלה משמיה דרב אדא.** ומן הטעם הזה אמרתי לו הואיל ואני קורא רבים בחיצונה גזרי' משום רבים בפנימית. רב יוסף חלה ושכח תלמודו(י): **רבים ברבי אחלף לי.** הטעם שאמר לי רבים בחיצונה נתחלף לי ברבי כששכחתי הדבר בחליי וחזרתי לגירסתי הראשונה נזכרתי שהוזכר לי רבים בדבר וסבור הייתי שנאמר לי בשם רבי: **הרי הוא כרבים.** אם דר נכרי בפנימית ושני ישראלים בחיצונה אוסרת דריסת רגלו עליהן עד שישכיר. ואליבא דשמואל אמרה ר"א למילתיה דאי לרב אדא מאי איריא נכרי אפילו ישראל נמי אסר כי הוו שנים בחיצונה והא ליכא למימר דביחיד בחיצונה אסר דהשתא אפילו דר עמו בחצר עצמה הא קי"ל(ט) כר"א בן יעקב דאמר עד שיהו שני ישראלים אוסרין זה על זה דריסת רגלו לא כל שכן דלא אסרה: **דידע.** שהוא שם יחידי וידע שאין רגל המותרת אוסרת ולא נפקא מינה חורבה: **מפעא פעי.** קלא אית ליה והני לא איגור ומאן דלא ידע שהוא דר שם יחידי סבר דאין דריסת הרגל אוסרת א"נ עירוב של פנימים וחיצונים מועיל במקום נכרי בלא שכירות: **י' בתים זה לפנים מזה.** חיצון פתוח לחצר וכולן דריסת רגלו(כ) עליו ופנימי דורס על כולן שאין לו יציאה אלא דרך זו כולן נעשין בית שער לו ואינן אוסרין על בני חצר אלא פנימי לבדו כדאמרן (ב) בפירקין (דף עב:) והדר שם אינו אוסר הלכך כשבאין שאר דיורין הפתוחין לחצר לערב את חצירן פנימי זה נותן פת והשאר אין צריכין: **אפילו חיצון.** צריך ליתן את הפת: **חיצון של פנימים.** בית התשיעי לחצר: (ג) **ג' בתים ביניהן.** בית זה פתוח לחצר זו וזה לזו ובית אמצעי פתוח לב' הבתים: **זה בא דרך זה.** בן חצר זו בא דרך בית הפתוח לו ונתן עירובו באמצעי ועשה בית הפתוח לו כבית שער לעבור דרך עליו לאמצעי וכן בן חצר האחרת עשה בית הפתוח לו כבית שער ועירב באמצעי חצר(י) האחרת אין אחד מדיורי הבתים האלה צריך ליתן פת אלו משום בית שער ואמצעי משום בית שמניחין בו עירוב:

זה

עד כאן לא קאמר ר"ע הכא אלא בב' חצירות זו לפנים מזו דאסרן אהדדי. יש ליישב הך סוגיא נמי אליבא דרבא דאמר לעיל (דף סו.) לשמואל דבשתי חצירות זו לפנים מזו פעמים אין מבטלין אע"ג דאסרן אהדדי דהכא קאמר דאסרן אהדדי בפשיעות בני חיצונה (ד) שהורגלו עירובן בפנימית ושכח א' מהן ולא עירב אבל בכל הנהו דאמר שמואל אין מבטלין מי אסרן אהדדי בפשיעה דכי נתנו עירובן בחיצונה ושכח אחד מהן ולא עירב אין האיסור בא ע"י שפשעו במה שהרגילו עירובן ושכח אחד מהם ולא עירב דבלאו הכי היה להם דריסת הרגל ואין לתמוה היאך מתוקם לרבא שמואל כר"ע וכרבנן הא ע"כ כר"ע דוקא ס"ל כדפי' בקונטרס לעיל דמ"מ בעיקר פלוגתייהו דאין ביטול רשות מחצר לחצר (כ) מוקמי נפשיה בכולהו וא"ת ולאביי דאמר שתי חצירות זו לפנים מזו דמבטלין בכל ענין לשמואל (מי נימא) שמואל כר"ע ולא כרבנן דלרבנן ב' חצירות זו לפנים מזו אין מבטלין וי"ל דהוה מפרש כר' יוחנן דבסמוך עד כאן לא קאמרי רבנן (ה) התם אלא דאמרי' לה אדמבטלת לי קאסרת עלי בפשיעותא שהרגלת עירובך ושכח אחד מכם: **ואני קורא בהם רבים בחיצונה.** ויסברו שיש כמו כן שנים בפנימית ולא עירבו אבל כשיש שנים בפנימית ועירבו לא גזרינן אטו לא עירבו דעירבו אטו לא עירבו לא גזרינן אבל כשיש אחד בפנימית ולא עירבו יסברו שהם שנים כמו בחיצונה והרי לא עירבו: **נכרי הרי הוא כרבים.** אליבא דשמואל קאמר כדפי' בקונט' דליכא למימר דביחיד בחיצונה נמי אסר דאפי' היה דר עמו בחצר לא אסר דקיימא לן (ל)כראב"י כ"ש דריסת רגל דלא אסרה וכן מוכחא בהדיא לעיל (ו) גבי ישראל ונכרי בפנימית וישראל בחיצונה דאי ליכא ישראל בפנימית אלא נכרי לחודיה לא אסר וא"ת ולמה ליה למימר הרי הוא כרבים אפילו לא הוו כרבים אסר דכיון דיש שני ישראלים בחיצונה ואוסרין זה על זה ויש לו דריסת רגל עליהן וי"ל כיון דישראל לא אסר נכרי נמי לא אסר דאין להחמיר בנכרי יותר מבישראל אי לאו דהוו כרבים: **ורבי יוחנן סבר בית שער דיחיד לא הוי בית שער.** והא דאמר בפ' כיצד משתתפין (לקמן דף פה:) כל מקום שאמרו חכמים הדר שם אינו אוסר הנותן שם עירובו אינו עירוב חוץ מבית שער דיחיד פי' דאף על גב דהדר שם אינו אוסר הנותן שם עירובו הוי עירוב אתי נמי כר' יוחנן דהתם איירי בבית שער דחצר כדפי' שם בקונטרס דאינו עשוי לדירה אבל הכא (ו) העשוי לדירה אוסר:

אמצעי

עין משפט נר מצוה

צא א ב מיי' פ"ד מהל' עירובין הלכה כא טוש"ע א"ח סי' שעח סעיף ג:

צב ג מיי' שם הלכה כג טוש"ע שם סעיף ה:

צג ד מיי' פ"ד שם הלכה כב טוש"ע א"ח סי' שפב סעיף יז:

צד ה מיי' שם הל' ט סמג עשין א טוש"ע א"ח סי' שע סעיף ז:

צה ו מיי' שם הלכה י סמג שם טוש"ע א"ח סי' שעט סעיף א:

◆

רב נסים גאון

לימא שמואל ור' יוחנן בפלוגתא דרבי עקיב' ורבנן קא מיפלגי. והיינו חלוקתם בזה הפרק לשעבר אמר שמואל אין ביטול רשות מחצר לחצר. סליק הדר פרק שביעי:

◆

רבינו חננאל

תניא נמי הכי נתנו עירובן בחיצונה ושכח בין מן הפנימית בין מן החיצונה ולא עירב שתיהן אסורות. נתנו את עירובן בפנימית ושכח אחד ולא עירב בין מן הפנימית בין מן החיצונה שתיהן אסורות דברי רבי עקיבא. וחכמים אומרים בזו ששכח אחד מן החיצונה ולא עירב פנימית מותרת והחיצונה אסורה. ואקשינן לרבנן מאי שנא פנימית משריא דאמרינן אחרא לדשא ומשתמשא לעצמה, לר' עקיבא נמי נימא הכי אמאי תני שתיהן אסורות. ודחינן סבר ר' עקיב' [עירוב] מרגילה, כלומר כיון שעירבה החיצונה עם הפנימית מרגילה ליכנס אצלה וכאילו אחת הן. אי הכי לרבנן נמי נימא עירובה מרגילה, כלומר עירובה מכניס רגלי החיצונה בפנימית. ופרקינן רבנן סברי יכולה לומר לה לתקוני שיתפתיך ולא לעוותי (א)כי אמרינן שליח לתקוני שויתיך ולא לעוותי. ור' עקיבא אמר לך כי האי גוונא לא מיקריא עוות, דאמרה לה חיצונה מבטילנא ליך רשותאי, וכאילו הרשות כולה לפנימית והנה יש [ב]הן מי שלא עירב ואוסר עליה. ורבנן אין ביטול רשות מחצר לחצר [לימא דשמואל דאמר דאין ביטול רשות מחצר לחצר] כרבנן. ור' יוחנן דאמר מבטלין רשות מחצר לחצר כרבי עקיבא. ופרקינן לעולם רבי יוחנן (עקיבא) ואפילו לרבנן. עד כאן לא קאמרי רבנן אין ביטול רשות מחצר לחצר אלא משום דאמרה לה אי מבטלת לי בטולי רשותיך הא אסרת עלי. אבל מחצר לחצר כגון שתי חצירות ופתח ביניהן מאי קאסר עלה, הילכך אפילו רבנן סברי מבטלין רשות מחצר לחצר. וקיימא לן כר' יוחנן דבכל היכא דפליגי רב ושמואל ור' יוחנן הילכתא כר' יוחנן. פיסקא, **ואם היו של יחידים** אין צריכין לערב. אמר רב יוסף א"ר שלשה אסורין. פי' אין ניקרין יחידים אלא בזמן שהן שתי חצירות ובכל חצר דר אחד. אבל שלש חצירות ובכל חצר דר אחד שנמצאו כולן

מסורת הש"ס

א) [קידושין מב: וש"נ], ב) [לעיל סו: סח.], ג) [שבת כב. וש"נ], ד) [חולין קלג: ערכין ו:], ה) [ע"ל ד"ה אמר רב יהודה אמר רב], ו) רש"ל מ"ז, ז) [נדרים מא.], ח) [לעיל סב:], ט) בס"א: רגלו, י) בס"א: עם אלה, כ) מוקי נפשיה ככולהו [רש"ל], ל) [לעיל סב:].

◆

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה לא תציתו ליה לרב יוסף למאי: (ב) ד"ה עשרה בתים וכו' כדאמרן בפרק כיצד נ"כ דף פה: (ג) ד"ה שתי חצירות וג' בתים ביניהן כזה (1) (ד) תוס' ד"ה עד כאן וכו' שהרגילו עירובן בפנימית ושכח אחד: (ה) בא"ד ע"כ לא קאמרי רבנן הכא אלא: (ו) ד"ה נכרי וכו' לעיל. נ"ב דף ס"ה ע"ב: (ז) ד"ה ור' יוחנן וכו' אבל הכא בית העשוי:

◆

מוסף רש"י

מריה דאברהם. לשון תמיה הוא (שבת כב. וכעי"ז כתובות ב.).

◆

רבינו חננאל (המשך)

שלשה אסורין. ואמר רב ביבי אנא אמרתה ליה ומשמיה דרב אדא בר אהבה אמרת ליה ולא משמיה דר'. ומאי טעמא שלש חצירות ובכל חצר שוכן יחיד אסורין. הואיל ואני קורא רבים בחיצונה, כי כל שלשה רבים הם ועכשיו שנמצאו דורסין אותה שלשה והן רבים אסורין. [אמר רב יוסף] מארי דאברהם רבים ברבי איחלף לי. כלומר אמר לי רב ביבי רבים ונתחלף לי וקבעתי שמועה זו ברבי. ושמואל אמר לעולם מותרין עד שיהו בפנימית שנים ולא עירבו, לפיכך אוסרין בחיצונות שהן רגל האסורה. **א"ר אלעזר גוי הרי הוא כרבים**, ואוסר. ואמרינן מאי שנא דישראל יחיד לא אסר, דכל מאן דחזי ליה דמטלטל אמרינן אי ידע דיחיד הוא הא ידע ואי לא, אמר בדעתיה האי דמטלטל משום [דעירובי] עירב, נכרי אמרינן דידע ידע, דלא ידע סבר דאגר מיניה. ודחינן סתם גוי לא שתיק אלא פעי ומכריז מלשון ביולדה אפעה. כלומר צועק ואומר אנא אוגרית רשותי להאי ישראל, וכיון דלא פעי ידעי דלא אגר ואמרי מטלטל במקום גוי הוא לפיכך אסור. אמר רב יהודה אמר שמואל י' בתים זה לפנים מזה הפנימי נותן עירובו ודיו. פי' כיון שדורסין כולן [על החיצונים] כאילו רשותו הן ורשות אחת הן. ור' יוחנן אמר אפי' חיצון של פנימי, דסבר אע"ג דכבית שער הוא בית שער דפנימי לא הוי בית שער דהא איכא אחריני חוצה לו. ושמואל סבר אפי' בית שער דפנימי בית שער הוא. אמר משמיה דרב שתי חצירות ושלשה בתים ביניהן זה בעל החצר [בא] בדרך הבית שקרוב לו, ובעל החצר האחר בא בדרך הבית האחר הקרוב לו ושניהן כאן, ונתנו עירובן בבית האמצעי.

א) אולי צ"ל כי אמרינן בשליח לתקוני שדרתיך ולא לעוותי.

(1

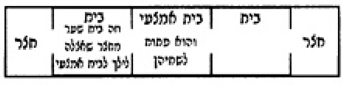

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones